

PATROL SZKOLNY

kom. Marceł Śmiałek
młodszy wykładowca
Zakładu Służby Prewencyjnej CSP

asp. Daniel Piętka
instruktor
Zakładu Służby Prewencyjnej CSP

Formuła pełnienia służby w tzw. patrolach szkolnych ma kilkuletnią tradycję. Patrol szkolny to dwuosobowy zespół składający się z policjanta i strażnika miejskiego bądź z policjantów lub ze strażników miejskich, realizujący zadania prewencyjne i interwencyjne na rzecz dzieci i młodzieży poprzez zapobieganie i eliminowanie zjawisk patologicznych występujących na terenie i w obrębie placówek oświatowych, a także w miejscach gromadzenia się młodych osób. Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779, z późn. zm.), w związku z wykonywaniem swoich zadań straż współpracuje z Policją. W tym celu wójt, burmistrz (prezydent miasta) może zawierać z właściwym terytorialnie komendantem Policji porozumienie o współpracy straży i Policji.

Formy tej współpracy określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie form współpracy straży gminnej (miejskiej) z Policją oraz sposobu informowania wojewody o tej współpracy (Dz. U. Nr 220, poz. 1732):

Na podstawie art. 9 ust. 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych zarządza się, co następuje:

§ 1. Obowiązek współpracy straży gminnych (miejskich) z Policją powstaje w chwili utworzenia straży gminnej (miejskiej), zwanej dalej „strażą”, i przekazania uchwały powołującej straż właściwemu terytorialnie komendantowi wojewódzkiemu (Stolecznemu) Policji.

§ 2. 1. Komendanci straży i komendanci jednostek organizacyjnych Policji realizują współpracę, o której mowa w art. 9

PATROL SZKOLNY

ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, w szczególności przez:

- 1) okresowe spotkania komendantów lub osób przez nich wyznaczonych, w celu dokonywania ocen zagrożenia bezpieczeństwa ludzi oraz porządku i bezpieczeństwa publicznego, a także wytyczania wspólnych zadań;
- 2) wzajemne, bieżące konsultacje w zakresie wykonywanych zadań;
- 3) organizowanie odpraw w przypadku konieczności podjęcia wspólnych zadań straży i Policji;
- 4) wyznaczenie strażników gminnych (miejskich), zwanych dalej „strażnikami”, i policjantów do utrzymywania bieżących kontaktów.

2. Spotkania, o których mowa w ust. 1 pkt 1, powinny odbywać się nie rzadziej niż raz na kwartał.

§ 3. Właściwy terytorialnie komendant Policji udziela strażom pomocy w zakresie:

- 1) wsparcia straży w czynnościach, w których siły straży są niewystarczające;
- 2) zapewnienia, na wniosek wójta, burmistrza (prezydenta miasta) lub komendanta straży, kadry do przeprowadzenia szkolenia podstawowego lub szkoleń specjalistycznych strażników.

§ 4. Komendanci straży oraz właściwi terytorialnie komendanci Policji przekazują właściwemu terytorialnie komendantowi wojewódzkiemu (Stołecznemu) Policji do dnia 31 stycznia każdego roku wspólne informacje o współpracy między tymi formacjami. Zbiorcze informacje z obszaru województwa komendant wojewódzki Policji składa do końca lutego każdego roku wojewodzie.

§ 5. 1. W przypadku powszechnego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, katastrofy lub klęski żywiołowej wójt, burmistrz (prezydent miasta), na wniosek wojewody, może na czas określony zarządzić użycie straży do wspólnych działań z Policją.

2. W przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, katastrofy lub klęski żywiołowej na obszarze województwa lub gminy z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, może wystąpić właściwy terytorialnie komendant Policji.

3. W sytuacjach, o których mowa w ust. 1 i 2, straże podlegają dowództwu właściwego terytorialnie komendanta Policji.

§ 6. Porozumienia o współpracy straży i Policji zawarte na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów zachowują moc prawną.

Przepisy rozporządzenia nie wskazują wprost, iż jedną z form współpracy straży z Policją są wspólne patrole, jednak ustawodawca, poprzez użycie w § 2 ust. 1 przywołanego rozporządzenia zwrotu „w szczególności poprzez” umożliwił także taką formę współpracy. Tym samym w praktyce wspólne patrole są popularną formą współpracy Policji i straży, tym bardziej iż tego typu współdziałanie ma bezpośredni wpływ na liczbę patroli na danym terenie i dysponowanie siłami i środkami obu formacji¹.

KRÓTKI RYS HISTORYCZNY

Nowatorskie przedsięwzięcie, jakim było utworzenie patroli szkolnych, miało swój początek jeszcze pod koniec 1999 r. Wówczas, na warszawskiej Pradze-Południe, tamtejsza Policja przy współpracy z władzami dzielnicy wdrożyła program „Może być bezpieczniej”, w ramach którego bezpieczeństwu w pobliżu placówek oświatowych strzegły mieszane pa-

trole policjantów i pracowników ochrony². Program zakładał szeroko zakrojoną współpracę Policji, Straży Miejskiej, Państwowej Straży Pożarnej i społeczności lokalnych. Ta współpraca miała pozwolić na realizację założeń częściowych, jakimi były podprogramy, a jeden z nich nosił nazwę „Bezpieczna Szkoła”. Właśnie w celu realizacji tego podprogramu zorganizowano tzw. patrole szkolne, których zadaniem było od samego początku skupienie się na bezpieczeństwie i porządku na terenie placówek oświatowo-wychowawczych i wokół nich. Z uwagi na potrzebę dalszego funkcjonowania takiej formy działań prewencyjnych w październiku 2000 r. zawarte zostało porozumienie między Urzędem Rady Dzielnicy Warszawa Praga-Południe a praskim komisariatem w sprawie zasad organizacji i funkcjonowania zmotoryzowanych patroli szkolnych. Powstały wówczas dwa patrole. W skład każdej załogi, oprócz funkcjonariusza Policji, wchodził licencjonowany pracownik ochrony fizycznej z wynajętej przez dzielnicę agencji ochrony osób i mienia. Wszelkie koszty związane z zakupem i eksploatacją samochodów wziął na siebie urząd dzielnicy. Każdy patrol wyposażono w służbowy telefon komórkowy, a numery rozpowszechniono w szkołach i przedszkolach. Załogi pełniły służbę w systemie ośmiogodzinnym, od 7.00 do 15.00 (I załoga) i od 9.00 do 17.00 (II załoga), w dniach funkcjonowania placówek oświatowych³. Podstawowym zadaniem patroli szkolnych był przede wszystkim nadzór nad rejonami szkół. Zdarzały się jednak sytuacje, gdy na wyraźną prośbę dyrektorów placówek oświatowych i wychowawczych lub osób przez nich uprawnionych interwencje podejmowane były w budynkach.

DALSZY LOSY

Osiągnięcie przez tzw. patrole szkolne podstawowego celu prewencyjnego, jakim było zapewnienie oraz poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, pociągnęło za sobą dalsze kroki poprzez zacieśnienie współpracy Policji ze strażą gminną (miejską). 3 listopada 2000 r. w Komendzie Stołecznej Policji odbyło się spotkanie z udziałem Komendanta Stołecznego Policji nadinsp. Antoniego Kowalczyka i Komendanta Straży Miejskiej Jerzego Szeląga. Temat spotkania dotyczył głównie zacieśnienia współpracy, w tym m. in. poprzez zwiększenie liczby jednostek patrolowych wystawianych do służby w zmianie nocnej oraz wprowadzenie nowej formy, jaką są tzw. patrole szkolne. Komendant Stołeczny Policji wydał wówczas polecenie utworzenia tzw. patroli szkolnych w podległych komisariatach. W skład takiego patrolu miał wchodzić jeden policjant i jeden strażnik. Jak wynikało z treści pisma z dnia 15 listopada 2000 r., które do komendantów komisariatów Komendy Stołecznej Policji skierował ówczesny Zastępca Komendanta Stołecznego Policji insp. Kazimierz Winięcki, praca patrolu szkolnego miała polegać na przemieszczaniu się pomiędzy szkołami na terenie dzielnicy lub gminy, pieszym patrolowaniu rejonu bezpośrednio przyległego do szkół i boisk szkolnych, podejmowaniu interwencji w stosunku do zaobserwowanych zachowań niemieszczących się w ogólnie przyjętych normach (szczególnie spożywanie alkoholu, handel narkotykami, kradzieże, rozboje, wymuszenia itp.), prowadzeniu rozpoznania potencjalnych zagrożeń oraz utrzymywaniu kontaktów z dyrektorami i pedagogami szkolnymi, uczestniczeniu w spotkaniach i pogadankach oraz prowadzeniu szeroko rozumianych działań z zakresu prewencji kryminalnej⁴. Zgodnie z zaleceniem wynikającym

z wyżej przytoczonego pisma, prowadzone działania oraz istotne informacje należało dokumentować w formie notatek przekazywanych do wydziałów lub sekcji ds. nieletnich. Dodatkowo patrol taki powinien pracować przez pięć dni w tygodniu (od poniedziałku do piątku), pełniąc służbę w umundurowaniu służbowym, w godzinach 7.00–15.00. Termin uruchomienia patroli szkolnych uzgodniono ze Strażą Miejską na dzień 1 grudnia 2000 r. Od tego momentu podejmowane były co jakiś czas przedsięwzięcia, które wprowadzały pewne zmiany w zasadach funkcjonowania patroli szkolnych. I tak dla przykładu, 5 grudnia 2003 r. w Wydziale Prewencji KSP została opracowana „Koncepcja dotycząca zasad funkcjonowania patroli szkolnych w Komendzie Stołecznej Policji”. Założenia wspomnianej wyżej koncepcji znalazły odzwierciedlenie w koncepcjach organizacji służby patroli szkolnych na terenach komend rejonowych KSP. 5 kwietnia 2004 r. pomiędzy Komendantem Stołecznym Policji insp. Ryszardem Siewierskim a Komendantem Straży Miejskiej Witoldem Nowczukiem zostało podpisane porozumienie o współpracy Policji i Straży Miejskiej w zakresie funkcjonowania patroli szkolnych.

A JAK JEST DZIŚ

Wszelkie inicjatywy, które zostały podjęte od czasu pojawienia się pierwszych patroli szkolnych, zawsze miały i mają do dziś podstawowy cel, a mianowicie poprawę bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej, jak również kadry pedagogicznej, zapobieganie i eliminowanie zjawisk patologicznych występujących na terenach placówek oświatowo-wychowawczych oraz w ich najbliższym otoczeniu. Funkcjonariusze wymienionych patroli utrzymują systematyczne kontakty z dyrektorami szkół i pedagogami szkolnymi. Organizują spotkania z dziećmi i młodzieżą uczącą się, kadrą pedagogiczną szkół oraz rodzicami, co wpływa na większą znajomość przez nich przepisów prawa i zagadnień z zakresu wiktymologii. Takie działania prewencyjne w ramach patroli szkolnych na terenie Warszawy organizowane są systematycznie. I tak dla przykładu, z informacji umieszczonej na stronie internetowej Urzędu Dzielnicy Wola m.st. Warszawy dowiadujemy się m.in., że obecnie na terenie Woli działa 7 takich patroli. Celem ich działania jest zwiększenie bezpieczeństwa na terenach należących do placówek oświatowych oraz w ich pobliżu. Patrole pojawiają się w miejscach, gdzie najczęściej przebywają dzieci i młodzież. W skład każdego patrolu wchodzi strażnik miejski i policjant. Patrolem dowodzi policjant. Obsada patroli, jeśli chodzi o straż, jest stała, co pozwala na pełniejsze poznanie specyfiki terenu i lokalnej społeczności, gwarantuje ścisłą współpracę z placówkami oświatowymi. Zadania nakładane na patrole są formułowane na podstawie: informacji udzielanych przez placówki oświatowe, informacji uzyskanych od koordynatorów ds. profilaktyki straży miejskiej, danych Policji, danych straży miejskiej oraz wytycznych samorządów dzielnicowych. Każdy patrol ma stały rejon działania. Jeden patrol ma pod opieką średnio ok. 9 punktów lokalizacji placówek oświatowych, co stanowi średnio 15 placówek. Każdy patrol jest wyposażony, oprócz standardowych środków łączności, w telefon komórkowy⁵.

Oczywiście taka forma działań prewencyjnych to nie tylko Komenda Stołeczna Policji i jednostki jej podległe. Patrole szkolne są realizowane od wielu lat w różnych częściach naszego kraju. Świadczy to o dużej skuteczności oraz potrzebie

istnienia tego rodzaju przedsięwzięcia, a podyktowane jest potrzebą przeciwdziałania niedostosowaniu społecznemu nieletnich oraz ochroną tej grupy społecznej przed stanieniem się ofiarą przestępstwa.

PODSUMOWANIE

Nieprzystosowanie społeczne dzieci i młodzieży, coraz bardziej złożony proces demoralizacji młodzieży (szczególnie w wieku gimnazjalnym), popełnianie czynów karalnych, uchybienia w oddziaływaniu rodziny na dziecko, stawiają ciągłe przed Policją i instytucjami realizującymi zadania w kierunku przeciwdziałania tym zjawiskom nowe wyzwania. Prowadzenie oraz kontynuowanie różnorodnych, wielokierunkowych działań przez wspomniane wyżej podmioty może zapobiec narastającej fali przemocy w środowiskach szkolnych oraz demoralizacji i przestępczości nieletnich. Niewątpliwie takim rodzajem działań jest wspólna inicjatywa Policji i straży miejskiej, a mianowicie – patrol szkolny. □

¹ Pismo DN –NKSP-026-215/2012 Zastępcy Dyrektora Departamentu Nadzoru Ministerstwa Spraw Wewnętrznych p. Jolanty Zaborskiej, będące stanowiskiem Departamentu Nadzoru MSW przygotowanym we współpracy z Biurem Prawnym KGP oraz Biurem Prewencji KGP z dnia 2 stycznia 2013 r.

² P. Maciejczak, *Patrol szkolny*, „Gazeta Policyjna” 2001, nr 40.

³ Tamże.

⁴ Pismo PR – 2130/00 z dnia 15.11.2000 r. Zastępcy Komendanta Stołecznego Policji insp. Kazimierza Winieckiego adresowane do Komendantów Komisariatów Komendy Stołecznej Policji.

⁵ <http://www.wola.waw.pl/page/364.patrole-szkolne-na-woli.html>.

Bibliografia

Maciejczak P., *Patrol szkolny*, „Gazeta Policyjna” 2001, nr 40.

Pismo PR – 2130/00 z dnia 15.11.2000 r. Zastępcy Komendanta Stołecznego Policji insp. Kazimierza Winieckiego adresowane do Komendantów Komisariatów Komendy Stołecznej Policji.

Zasady współpracy Policji z placówkami oświatowymi. Informator dla nauczycieli. Komenda Stołeczna Policji, Urząd Miasta Stołecznego Warszawy, Warszawa 2004.

<http://www.wola.waw.pl/page/364.patrole-szkolne-na-woli.html>.

Summary

School Patrol

The article presents briefly the history of a school patrol, which is a joint undertaking of the Police and the Municipal Guard. It determines provisions governing the forms of cooperation between the Municipal Guard and the Police. In the content of the article principles of the organization and functioning of patrols were presented, since the moment the decision about the creation of this kind of undertaking was made up to present times, focusing on area that reports to Metropolitan Police Headquarters. From the very beginning the basic task of school patrols was and still is to supervise areas close to schools, reacting to behaviour that does not fit widely accepted norms and keeping contact with school heads and tutors. All initiatives, which have been taken since the time of the appearance of the first school patrols, achieving the basic preventive objective, which was the assurance and improvement in of children and teenagers' safety and implementing a similar undertaking in different parts of the country confirms, that in times of the increase of violence in school environment, depravity and juvenile delinquency, there is a great need of continuation of this type of actions.

Thumaczenie: Renata Cedro, WP CSP